

SZEGEDI ÜNNEPI HETEK

A Grúz Állami Népi Együttes előadása a Dóm téren, este 8 órakor.

Lehotka Gábor orgonacstje, közreműködik Gregor József, a Dóm-ban, hétfőn este 8 órakor.

XVIII. Szegedi Nyári Tárlat a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában, augusztus 21-ig.

Kigyós Sándor szobrászművész tárlata a November 7. művelődési központban, augusztus 26-ig.

Sövegjártó Mária keramikumművész kiállítása a Gulácsy Lajos-teremben, augusztus 19-ig.

Hajnal Gabriella kiállítása a Bartók Béla művelődési központban, augusztus 21-ig.

Fotóklubok 13. szegedi szalonja a Bartók Béla művelődési központban, augusztus 21-ig.

Mónus Sándor fazekas népi iparművész kiállítása a Juhász Gyula művelődési központban, augusztus 20-ig.

Kátai Mihály festőművész tárlata a Közművelődési Palota kupolájában, augusztus 28-ig.

A természettudományok Szegeden. Kiállítás a Somogyi-könyvtárban, augusztus 21-ig.

A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállításai.

Motorosórnak Európa-bajnokság, nemzetközi verseny. OB-futamok a Tiszán, délelőtt 10-től.

Virtuozitás, ritmus, líra

A grúz együttes vendégjátéka

Arcok a grúz együttesből

Guliko Sziharilidze

Guliko Sziharilidze szerint: ha egy népi együttes tagja balettkolába is járt, kettős a haszon. Technikai felkészültsége segíti a színpadi néptánc minél tökéletesebb közvetítésében; másrészt, a balett révén életre szóló eljegyzést lehet kötni a táncművészettel. „En legalább a balettnél köszönhetem minden művészetek szeretetét. A tánc annyira leköt, betölti a mindennapjaimat, hogy egyelőre elképzelhetetlennek tartom: valaha is mással foglalkozzam.”

a fotelban, mint aki tisztázta már: minden pillanatnak a táncért való funkciója van;

A tekintete elszántságot, magabiztosságot sugároz, beszélgetés közben is gyakran a távolba réved, mintha valóban csak egyetlen dolog érdekelné igazán, mintha sohasem tudna teljesen szabadulni a tánc bűvöletéből. Rezzentelen nyugalommal tűri a fényképezéssel járó hercehurcát. A lehető legkényelmesebben helyezkedik

a kényeszerű (bár udvariasan készséges) „ülés” és az interjú percei számára a tudatos pihenés ideje is.

„Először vagyok Magyarországon, nagyon jól érzem magam. Évente átlagosan kétszer szerepelünk külföldön. Minthogy a produkcióink jórészt készen vannak, mindenhol keveset próbálunk. A szabad időben, a táncon kívüli élményekből töltekezik az ember: a mi lánytáncaink gazdag érzelmi világot csak hasonló lelki gazdagságú művészek fejezhetik ki tökéletesen.”

Bár nagyon fiatal, kilenc éve tagja már az együttesnek. Férje és kislánya várja haza a vendégszereplésről, melynek programjából a grúz hegyi falvak hajdani aszszonyharcosainak táncát szereti legjobban.

E. S.

Vlagyimir Laliasvili

A fegyelem már nem igen fokozható. A női táncoknál jóval változatosabb, gazdagabb motívumkincsű, rendkívüli dinamikájú férfítáncok a mozdulatok tökéletes pontosságát igénylik. A „lábmunka” szabatosága, a legapróbb mozdulatok éles kontúrjai csak ezzel a roppant szigorral, önfegyelmekkel állíthatók elő. De más is kell. Fizikai erőnlét, akrobatikus ügyesség, nagy igényű sportteljesítményekhez is elég, fejlett készségek. Nyilvánvaló, hogy a legjobb adottságokkal rendelkező férfítáncosok is csak folyamatos, szívós gyakorlással képesek a megcsodált teljesítményekre.

év múlva sem tudja abbahagyni.

Gyermkegyüttesben táncoltam először, majd egy amatőr csoportban. Grúziában rengeteg a műkedvelő együttes, van utánpótlásunk. Évente versenyeket rendeznek, aki ezeken a legjobb, bekerülhet hozzánk. Ilyen volt az én utam is. Egyébként öt éve stúdiót alapított a művészeti vezetőnk, azóta még tervszerűbben lehet képezni a fiatalokat.

— Kedvenc tánc?
— Nehéz választani. Az ősi grúz táncok mind meg-

kapóak, szépek, gazdag tartalmúak. A repertoárunk legtöbb darabja eredeti motívumokból koreografált, gyűjtőmunka és alkotói lelemény eredménye. Én is jártam azokban a hegyi falvakban, ahol a harci táncokat máig őrzik. Amit mi a színpadon bemutatunk, természetesen jóval csiszoltabb, technikailag tökéletesebb, mint az eredeti. Válaszolnom kell? Talán a Parca a legkedveltebb, az öröm tánc.

S. E.

A háromszázadik

Évfordulókat, nevezetes dátumokat, jeles napokat oly igyekezettel számon tartó korunkban sokszor a valóban megemlékezésre méltó események, adatok mellett megyünk el szótlánul. Alig-alig emlékszünk például rá — a műsorfüzetekből kerestük ki most is —, mikor tartották a felújított szabadtéri játékok századik, kétszázadik előadását. Most, hogy a Dóm téri nyári színház túljutott a háromszázadikon — tegnap, szombaton este, A cigánybáróval — legálább utólag érdekes lehet, hogy 1964-ben, az augusztus 20-i, utolsó előadásán *Gulyás-Rábai: Kisbojtár* című táncjáték végén csattant fel századoszorra a darab végét jelző taps. A naptár címlapjára 1971-et irtak, amikor *Muszorgszkij Borisz Godunov* című operájának július 24-i bemutató előadása volt a „csendes kétszázadik”.

S amikor összeadtuk az eddigi előadásokat, még egy nevezetes számról is bukkantunk. Az idej néptáncfesztivál gálaestje, a *Szüret* volt a századik premier a dóm színpadon. A bemutatott művek listája azt is elárulja, hogy az eltelt tizennyolc, s az idej szezonban 28 magyar és 38 külföldi szerző alkotását, illetve együttes produkcióját tapsolhatta meg a hateres nézősereg. A legtöbb bemutatót az Állami Népi Együttes tartotta, kilenc évben léptek fel Szegeden, hét produkcióval. Ugyancsak hétszer került színre *Maddch Imre: Az ember tragédiája* című műve. A *Hunyadi* és a *Bánk bán* — *Erkel Ferenc* operáit — hat-hat, a *Hárty*, a *János vitéz* és A cigánybárót öt-öt, *Verdi Aida*-ját pedig négyszer kelettették életre az ország legnagyobb színházában.

P. K.

A nézőtérről áramló embertömeg még a kapuknál is össze-összeveri tenyerét, fölfölzakadnak az elismerés, a csodálat megnyilvánulásai: Ezek a grúzok gumiberek! Jobban járják, mint te, komám! Mintha nem is lenne gravitáció! Micsoda felkészültség, micsoda technikai tudás! Mintha rakétakilövő állomásról lőnék föl őket! Csapatmunka ez a javából! Csodálatos!...

Egy bizonyos: a végén csattant az ostor! Az idej szabadtéri játékok legegységesebb, legsikeresebb produkcióját *Iliko Szuhisvili* társulata, a világhírű *Grúz Állami Akadémiai Népi Táncgyűjtés* mutatta be pénteken este. A 80 tagú társulat bő kétórás programja feleltette a Szegedi Szabadtéri Játékok körül folyó viták egyik sarkkövét, azt tudniillik, hogyan kapcsolható össze színház és építészeti együttes, díszlet és tér. A péntek esti előadás bizonyította, hogy a színvonalas produkció felelteti az efféle viták dobbantódeszkáit, színház élt a klinkertéglás épületekkel körülölelt térben, táncokat virágozó színpad ragadta magával a zsűfolt nézőteret a dóm két tornya alatt.

Mit üzent Grúzia rokonszenves népe táncos nagyköveteivel a „színház néptáncstádiumjának” lelátóin ülőknek? Mit üzent a népi tánc és zene korok és országhatárokat, nyelvet, hegyeket, vizeket legyőző nemzetközi „nyelvén”, a tánc segítségével? A Grúz Állami Népi Táncgyűjtés — a Szovjet-

unió három akadémiai népi együttesének egyike — felvonultatta országát hagyományait, népe életének motívumait, temperamentumát, történelmét, a tánc nyelvén szült e harcban edzett, szabadságszerető nép érzelmi világának pólusairól, vérmérsékletéről, indulatairól, örömeiről.

A Szegedi Szabadtéri Játékok „újkor” történetében, a közel 20 év alatt a néptánc nagykövetei szinte eszményítették, sikerrel sikerre halmozó vendégek voltak. A Magyar Állami Népi Együttes, szovjet és lengyel társulatok, újabban a szakszervezeti néptáncfesztivál amatőr csoportjai nemcsak több tízezer embernek szereztek maradandó élményt, hódítottak meg a néptáncművészetnek, de olyan ismereteket nyújtottak, olyan értő közönséget neveltek, amely mind magasabb mércét állít az újólag fellépő együttesek elé. S ugyanakkor önkéntlenül összehasonlításokra, egybevetésekre készített. Nincs ez másként a grúz művészek esetében sem. Maga *Iliko Szuhisvili*, az együttes művészeti vezetője mondta egy nyilatkozatában, hogy több mint harminc évvel ezelőtt, az együttes megalakulása idején mindössze 6-7 népi tánc élt Grúzia területén. Az ő kutató tevékenysége, irányító munkája, koreográfiai-művészi alkotásai nyomán ma már 60-70 népi táncot ismer és használ fel Grúzia-szerzte a 129 ezer népi táncos, igazolván nép- és alkotóművész egymást összekötő, gyümölcsöző kapcsolatát. Egy azonban bizonyosnak tűnik: a grúz folklor — ennek nyilván történelmi, társadalmi, gazdasági okai vannak — indíttatásában, témavilágában, komplexitásában szegényesebb, mint például hazai folklórkincsünk (megjelenítésében, feldolgozásában, előadásában fantasztikus!). Gondolok itt

eisősorban arra, hogy a táncok tematikája szűkebb körű, döntően a nép történelmi harcainak élményvilágából, illetve a férfi-nő kapcsolatából táplálkozik; arra, hogy a táncokat csak igen ritkán kíséri az egykor vele született (nálunk szorosan kapcsolódó) ének; a lányok szinte valamennyi táncban másodrendű szereplők, a háttérben maradnak, s a megjelenítés ars poetikája is más talajból táplálkozik. A grúz művészek a kutatásaik során összegyűjtött néprajzi motívumanyag magját, ősi elemét színpadi táncokká formálják, kiteljesítik, kompozíciós rendszert, térformákat alakítanak ki, s a megjelenítés elemei, a scenikai esz-

közök is ezt a „megemelt”, a tiszta forrásból táplálkozó *művészi feldolgozást* szolgálják. Nem a „nyers, naturális”, valóságközeli folklor jeleníti meg, hanem annak „égi mását”.

Vajon mi lehet a grúz táncosok fergeteges sikerének titka? Aki végignézte az előadást, az szinte sorolhatja az ismérveket. Mindenképpen első helyen kell említenünk rendkívüli felkészültségüket, mely magában foglalja a jól karbantartott kondíciót, fizikális állapotot (gyorsaság, ruganyosság) eppúgy, mint a technikai virtuozitást (lábujjhegyen táncolás, bravúrbetétek, akrobatikus elemek), és a művészi megformálás (átlényegülés, megkomponáltság) magas szintjét. A nézőket lenyűgözi és magával ragadja nagyszerű ritmusuk, a fergeteges tempó eppúgy, mint a lírai táncok árnyalt, lírai harmóniája. Említhetjük még nagyfokú fegyelmetelenségüket, pontosságukat, mely átélésüket.

A grúz állami népi együttes kétrészes, jól szerkesztett műsorában a nagy tömegeket fölvonultató kartáncok váltották egymást a szólokkal, fergeteges férfítáncok lágy tónusú, lírai női kartáncokkal. Különösen nagy közönségikert aratott a lovasok kartánca, a győzelmi tánc és a grúz táncos vetélkedő. Ezekben bizonyították leginkább az együttes férfitagjai kivételes képzettségüket, ritmusérzéküket, bravúros tudásukat. Repültek a sudár férfiak, szikráztak a kardok, dobogott a deszka, törpének vibráltak a színpadon...

Tandí Lajos